

L'educació especial amb una mirada inclusiva

El Centre d'Educació Especial Els Àngels és una escola comarcal situada a Palamós que atén alumnes del Baix Empordà de tres a vint-i-un anys amb necessitats de suport educatiu derivades de discapacitats intel·lectuals, físiques, sensorials i d'altres trastorns globals del desenvolupament. Des del començament ha estat un centre de referència en l'atenció a la diversitat i en la lluita per la inclusió social, tant en la tasca pedagògica de cada dia com en els principis educatius sobre la formació i el desenvolupament de les persones amb més necessitats.

Text > **MANEL MIRALLES**, pedagog

Fotos > **JOAN JUANOLA**

Com la majoria de centres d'educació especial, el del Baix Empordà també va ser promogut per la lluita constant d'uns pares i uns col·laboradors que no van defallir. Es van constituir com a associació per tenir més força. Demanaven senzillament el dret a una educació digna i justa, que atengués les necessitats i les capacitats dels seus fills en un entorn adient i proper. Explica Antoni Romero (que aleshores era el director de l'Escola Vila-romà i estava dedicat intensament al projecte) que «el centre va ser el fruit d'aquest esforç col·lectiu de més de deu anys».

I afegeix que «inicialment [el 1969], el MEC va dotar dues classes especials a l'actual Escola La Vila de Palamós, que ben aviat van ser insuficients. Uns anys després, la mateixa associació va llogar un mas per habilitar-lo com a escola d'educació especial, oficialment adscrita al Vila-romà fins al 1982. Finalment, el setembre d'aquell mateix any, el centre Els Àngels va obrir les portes per primera vegada a l'edifici actual».

El projecte educatiu s'ha estructurat a partir dels quatre àmbits del desenvolupament en què es fonamenten els continguts, els objectius i les activitats

d'ensenyament i aprenentatge: el desenvolupament personal i social, l'emocional, el comunicatiu i el cognitiu. A partir d'aquí s'elabora un model curricular adaptat necessàriament a la realitat de l'escola. El centre s'organitza en tres etapes. La primera, aquest any amb tres grups i vint-i-dos alumnes de tres a vuit anys, en què es treballa sobretot l'estimulació multisensorial, l'autonomia personal i social, les rutines i la comunicació. La segona, amb cinc grups i trenta-un alumnes de set a setze anys, posa l'accent en les matèries instrumentals i l'autonomia a l'escola, a la llar i a l'entorn. L'eix prin-

>> *Una de les aules de l'Escola Els Àngels.*

>> Taller de llums i ombres dirigit per una mestra de l'escola.

Ja fa molts anys que el centre aposta decididament per l'escolaritat compartida d'alguns alumnes que tenen possibilitats de participar en l'escola ordinària i en l'especial alhora

cial de la tercera, anomenada «transició a la vida adulta» (TVA), amb tres grups i vint-i-un alumnes de setze a vint-i-un anys, es basa en la funcionalitat dels aprenentatges projectats cap al món laboral a través de tallers i altres activitats de formació (horticultura, rentatge de cotxes...).

«El treball en equip és imprescindible i clau per al funcionament del centre. Totes les persones juntes creem una escola, la fem créixer i millorar,

ensenyem i aprenem. És necessària una coordinació i tenir clara la corresponsabilitat de cadascú, ja que la suma de tots els esforços és la base per seguir educant. En aquest centre tothom té la responsabilitat d'acompanyar l'alumnat en el seu procés», manifesten la Carol, la Sònia i l'Agnès, membres de l'equip directiu.

Tal com s'exposa en el díptic de benvinguda al centre per al professorat nou, «ser professional a Els Àngels implica treballar per potenciar la comunicació, l'autonomia i el desenvolupament de la personalitat de l'alumnat i, sobretot, acompanyar-lo emocionalment en el procés de creixement i d'aprenentatge per afavorir-ne la màxima inclusió en l'entorn». Es tracta de

considerar la inclusió com a filosofia de l'activitat pedagògica de cada dia i anar construint una educació en la diversitat per superar les desigualtats.

Des del curs 2016-2017, el centre disposa d'un itinerari formatiu específic (IFE) d'auxiliar en cura d'animals i espais verds. Són uns ensenyaments professionals per a alumnes de setze a vint-i-un anys amb discapacitat intel·lectual lleu o moderada que no tinguin el graduat d'ESO. Treballen les competències per a la inclusió social i laboral. Hi participen alumnes procedents dels centres ordinaris o també d'Els Àngels. Aquest curs hi ha vint alumnes repartits en quatre grups.

L'escola disposa d'uns equipaments específics per dur a terme el seu projecte: una aula d'estimulació multisensorial on s'experimenten sensacions visuals, tàctils i corporals amb material tecnològic i sensorial; un espai sensoriomotor per a la fisioteràpia glo-

>> L'Escola Els Àngels està ubicada en un espai envoltat de natura.

bal; una aula de llum en què es descobreix l'entorn des de la pedagogia de la llum; una aula llar equipada amb una cuina, un menjador, un dormitori i un rentador, per treballar l'autonomia en la vida quotidiana; un taller amb estris i maquinària per a les habilitats en el món laboral; un espai a l'aire lliure per fer activitats d'equinoteràpia i horticultura, a part de servir de pati; un teatre, biblioteca i sala d'actes que és un espai polivalent, equipat amb noves tecnologies per fer-hi tasques de llenguatge oral, escrit, representacions teatrals i musicals, i un gimnàs i una aula de música i musicoteràpia per fer-hi psicomotricitat, educació física i educació musical amb instruments.

Ja fa molts anys que el centre aposta decididament per l'escolaritat compartida d'alguns alumnes que, per les seves necessitats i capacitats, pel seu nivell evolutiu o per la seva situació personal, tenen possibilitats de participar en l'escola ordinària i en l'especial al mateix temps. Aquest curs n'hi ha quinze. És convenient que aquests alumnes puguin sentir i viure l'experiència del procés d'aprendre, de comunicar-se i de socialitzar-se també amb els companys del poble, durant alguns dies a la setmana, segons cada cas. En aquesta modalitat es tracta de beneficiar-se dels punts forts dels dos centres, els valors de la diversitat i de la inclusió. Els professionals responsables de cada centre i el referent de

l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic (EAP) es reuneixen per compartir el pla individualitzat de cada alumne i valorar-ne el procés. Tots reconeixen que no és fàcil, cal analitzar en detall cada situació, però val la pena perquè sempre que dues escoles comparteixen alumnat, comparteixen necessàriament un projecte comú i aquest fet ajuda a eixamplar i consolidar la mirada inclusiva del professorat, de tot l'alumnat i també de les famílies.

Des del 2017, el Departament d'Educació considera els CEE «centres proveïdors de serveis i recursos a l'escola ordinària». A més de continuar potenciant les tasques compartides, Els Àngels espera assumir, quan els recursos ho permetin, aquesta funció

d'assessorament als centres de la comarca pel que fa al tema de necessitats educatives, i poder aprofundir més en aquests projectes comuns i en d'altres. En definitiva, continuar una via que va des de la perifèria de l'antiga educació especial segregada al nucli del sistema educatiu, més inclusiu.

Amb gairebé quaranta anys de vida i per la seva reconeguda trajectòria, creiem que Els Àngels pot reivindicar la plena inclusió dels centres d'educació especial en l'estructura educativa actual, no pas com a centres subsidiaris del sistema, sinó com a escoles que estan al costat de les altres, treballant també pel dret a una educació digna i en la defensa de la igualtat d'oportunitats dels infants i joves amb més necessitats.

Centre d'Educació Especial Els Àngels

- Centre públic
- Inici: 1969
- Carrer dels Almogàvers, s/n. 17230 Palamós
- Tel.: 972 315 769
- A/e: cee-elsangels@xtec.cat
- Web: www.elsangels.cat
- Escola (tres etapes) i itinerari formatiu específic (quatre cursos)
- Setanta-quatre alumnes d'escola i vint de l'IFE
- Trenta-vuit professionals i vint-i-dos en altres serveis